

De Pinksternoveen, wat is dat?

door: Jan Peeters

12 mei 2021

foto door: Ramon Mangold

De bisschoppen roepen op om vanaf Hemelvaart een pinksternoveen te bidden om de komst van de Heilige Geest. Een noveen is een gebed of reeks gebeden die gedurende negen dagen worden gebeden om van God een bijzondere gunst te verkrijgen. Het woord 'noveen' is afgeleid van het Latijnse woord 'novem', dat negen betekent.

Op 13 mei viert de Kerk het feest van Hemelvaart. Precies negen dagen later is het Pinksteren. Het is een oud gebruik om die negen dagen van Hemelvaart tot Pinksteren een noveen te bidden. De pinksternoveen is zo oud als de Kerk zelf, kunnen we zien in de Bijbel.

In de Handelingen van de Apostelen lezen wij hoe Jezus bij zijn hemelvaart de komst van de Heilige Geest aankondigt: "Johannes doopte met water, maar gij zult over enkele dagen gedoopt worden met de Heilige Geest. (...) Gij zult kracht ontvangen van de Heilige Geest die over u komt, om mijn getuigen te zijn in Jeruzalem, in geheel Judea en Samaria en tot het uiteinde der aarde. Na deze woorden werd Hij ten aanschouwen van hen omhoog geheven en een wolk onttrok Hem aan hun ogen" (Handelingen 1, 4-9).

Vervolgens wordt beschreven hoe de leerlingen naar Jeruzalem terugkeren. Daar trekken zij zich terug in de hen inmiddels vertrouwde bovenzaal. Het zijn "Petrus en Johannes, Jakobus en Andreas, Filippus en Tomas, Bartolomeus en Matteüs, Jakobus, zoon van Alfeüs, Simon de IJveraar en Judas, de broer van Jakobus." Dan staat er iets bijzonders: "Zij allen bleven eensgezind volharden in gebed samen met de vrouwen, met Maria, de moeder van Jezus, en met zijn broeders (...) een groep van ongeveer honderdtwintig personen" (Handelingen 1, 14-15).

"Gij zult kracht ontvangen van de Heilige Geest die over u komt."

Terwijl zij aan het bidden zijn, dringt het besef door dat er een vervanger voor Judas moet worden aangesteld, die zichzelf na zijn verraad van het leven had beroofd (Matteüs 27, 5). Was het niet zo dat "de Heilige Geest door de mond van David tevoren gesproken heeft over

Judas”? In psalm 109 staat geschreven dat “een ander zijn ambt” zou krijgen (Handelingen 1, 16). Dit inzicht kwam niet zomaar, schrijft Lucas als hij het moment van vlak voor de Hemelvaart beschrijft: “Toen maakte Hij hun geest toegankelijk voor het begrijpen van de Schriften” (Lucas 24, 45).

Zo besluiten ze, onder leiding van Petrus, een opvolger te kiezen voor Judas. Om de juiste keuze te maken baden zij als volgt: “Gij Heer, die aller harten kent, wijs degene aan die Gij van deze twee hebt uitverkoren om de plaats te bezetten in dit dienstwerk en apostelambt, waaraan Judas ontrouw werd om heen te gaan naar zijn eigen plaats.” Toen liet men hen loten en het lot viel op Mattias. Hij werd toegevoegd aan de groep van de elf apostelen” (Handelingen 1, 23-26).

Het “begrijpen van de Schriften” en het besef dat de opvolging allereerst een keuze van de Heer is, laat iets zien van de manier waarop zij zich biddend open stellen voor wat komen gaat. Marcus beschrijft dat de leerlingen na de hemelvaart “met grote blijdschap” naar Jeruzalem terugkeren, vaak naar de tempel gaan en God “verheerlijken” (Lucas 24, 52-53). Vol verlangen zien zij uit naar wat Jezus hun had beloofd: “blijft dus in de stad”, had Hij gezegd, “totdat gij uit den hoge met kracht zult zijn toegerust” (Lucas 24, 49). Dat duurt uiteindelijk negen dagen.

Uit hun vurig en verwachtingsvol bidden is de pinksternoveen ontstaan. En deze heeft door de kerkgeschiedenis heen wijde verbreiding gekregen. Het is een bijzonder aanroepen van de Heilige Geest om de Kerk bij te staan, zoals verwoord in het korte gebed: “Kom Heilige Geest, vervul de harten van uw gelovigen en ontsteek in hen het vuur van uw liefde. En Gij zult het aanschijn van de aarde vernieuwen.” Het gebruik om negen achtereenvolgende dagen te bidden voor een speciale, vaak persoonlijke intentie is hier uit voortgekomen.

Er is geen standaardformule voor de pinksternoveen en je kunt er dus op verschillende manieren aan deelnemen. Dat kan bijvoorbeeld door het genoemde gebed, het gebed dat op vierpinksteren.nl is geplaatst, of door het bidden van de getijden van Hemelvaart tot Pinksteren, met name de vespers. Ook kun je bidden om de zeven gaven van de Heilige Geest. In 2014 hield paus Franciscus een catechesereeks over deze gaven.

- Ga naar vierpinksteren.nl en bid mee in voorbereiding op Pinksteren: noveen om de komst van de Heilige Geest

